

Επιτροπή για την Ξενογλώσση Εκπαίδευση
του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Απρίλιος 2017

Εισαγωγικό σημείωμα

Αφιεθρία για τις πρόσφατες μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί από Έλληνες επιστήμονες με εξειδίκευση στην Ξενόγλωσση Διδακτική είναι τα συμπεράσματα σύγχρονων διεθνών ερευνών πως η πολυγλωσσία βοηθά την εν γένει πνευματική ανάπτυξη του ατόμου, την αποδοχή της διαφορετικότητας και την οικονομική ανάπτυξη του τόπου. Επίσης, κίνητρο για τις μελέτες των ειδικών είναι η έντονη επιθυμία της συντριπτικής πλειοψηφίας των συμπολιτών μας να μαθαίνουν οι μαθητές ξένες γλώσσες στο σχολείο επαρκώς και να μην αναγκάζεται η ελληνική οικογένεια να στέλνει τα παιδιά της σε εξωσχολικές δομές για να αποκτήσουν τις γνώσεις που έχουν ανάγκη ώστε να πιστοποιήσουν τη γλωσσομάθειά τους.

Η επιθυμία των συμπολιτών μας για εκμάθηση ξένων γλωσσών έχει μετρηθεί ποικιλοτρόπως και αποτυπωθεί τόσο στον ημερήσιο τύπο όσο και σε επιστημονικά δημοσιεύματα. Άλλωστε, οι ανάγκες για γλωσσομάθεια των Ελλήνων και των πολιτών άλλων ευρωπαϊκών χωρών έχουν ερευνηθεί συστηματικά και καταγραφεί σε εκθέσεις, μελέτες και άρθρα. Το «Ευρωβαρόμετρο» (2012), λόγου χάριν, μετά από πανευρωπαϊκή δημοσκόπηση, αναφέρει ότι «το 98% [των Ευρωπαίων] δηλώνει ότι η εκμάθηση γλωσσών είναι σημαντική για τα παιδιά τους¹ και παρουσιάζει πολλά άλλα δηλωτικά στοιχεία με τα οποία αποδεικνύεται το ενδιαφέρον που δείχνουν όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ξενόγλωσση εκπαίδευση, η οποία θεωρούν πως πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παιδείας που προσφέρεται ως δημόσιο αγαθό από το σχολείο.²

Αφορμή για την παρούσα έκθεση³ είναι τα παλαιότερα και πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ σχετικά με τις σημαντικές δημόσιες δαπάνες για την ξενόγλωσση εκπαίδευση, η οποία εν τέλει δεν αποδίδει τα επιθυμητά αποτελέσματα, καθώς και το ερώτημα που έθεσε ο Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Καθηγητής κ. Κώστας Γαβρόγλου, στη συνεδρίαση της Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής στις 06-02-2017, όταν συζητείτο το νομοσχέδιο για τις τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσης και το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας. Συγκεκριμένα ρώτησε ο Υπουργός:

«Δεν καταλαβαίνω γιατί τα δικά μας παιδιά δεν μπορούν να μάθουν τις γλώσσες με επάρκεια μέσα στο σχολείο και αναγκαζόμαστε να έχουμε αυτήν την πολυσημία της δυνατότητας για να μαθαίνουμε τις γλώσσες. Καταλαβαίνω όλες τις δυσκολίες που έχουν οι εκπαιδευτικοί αλλά και πάλι τίθεται ένα πολύ σοβαρό θέμα εμπιστοσύνης στο δημόσιο σχολείο όπως και της μη υπονόμησης αυτού του σχολείου και του προγράμματός του με άλλου είδους δραστηριότητες.»

Οι λόγοι για τους οποίους «τα δικά μας παιδιά δεν μπορούν να μάθουν τις γλώσσες με επάρκεια μέσα στο σχολείο» έχουν αποτυπωθεί και τεκμηριωθεί από τους πανεπιστημιακούς ειδικούς του χώρου της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης, τις επιστημονικές και συνδικαλιστικές ενώσεις του κλάδου και τους σχολικούς συμβούλους ξένων γλωσσών.

Οι διαπιστώσεις για τη σχολική ξενόγλωσση εκπαίδευση που καταγράφονται στην παρούσα έκθεση λαμβάνουν υπόψη μελέτη που ολοκληρώθηκε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών⁴ με στοιχεία που προέκυψαν από την «Ευρωπαϊκή Έρευνα για τις Γλωσσικές Ικανότητες» ΕΕΓΙ),⁵ στην οποία πήρε μέρος και η Ελλάδα.

¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-679_el.htm

² http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf

³ Η Έκθεση συντάχθηκε από την Πρόεδρο με την συμβολή των μελών της Επιτροπής (βλ. Παράρτημα του παρόντος)

⁴ Η λεπτομερής στατιστική ανάλυση των στοιχείων και η μελέτη των δεδομένων πραγματοποιήθηκαν από συνεργάτες του Κέντρου Έρευνας του ΕΚΠΑ –του RCeL (<http://www.rcel.enl.uoa.gr>), χωρίς εξωτερική χρηματοδότηση για το έργο αυτό.

⁵ Β. Δενδρινού, Αικ. Ζουγανέλη, Ε. Καραβά. *Η Εκμάθηση Ξένων Γλωσσών στο Σχολείο στην Ελλάδα. Ευρωπαϊκή Έρευνα Γλωσσικών Ικανοτήτων*. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών, Κέντρο Έρευνας για τη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών

Επίσης, στηρίζεται σε δεδομένα που προέρχονται από έρευνες του Πανεπιστημίου Αθηνών στο πλαίσιο έργου που συγχρηματοδοτήθηκε μέσω ΕΣΠΑ (2010-2014).⁶ Μεταξύ άλλων, οι έρευνες αναδεικνύουν την επιθυμία των Ελλήνων να γνωρίζουν όλοι οι νέοι πολύ καλά την Αγγλική, αλλά επίσης αρκετά καλά μια δεύτερη ή και τρίτη ξένη γλώσσα (οι προτιμήσεις ποικίλουν)⁷ επειδή θεωρούν την υψηλή γλωσσομάθεια προσόν για σπουδές, ανεύρεση εργασίας και κοινωνική ανέλιξη. Παράλληλα, ελήφθησαν σοβαρά υπόψη οι απόψεις τόσο των σχολικών συμβούλων ξένων γλωσσών όσο και των επιστημονικών-συνδικαλιστικών ενώσεων των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών.

Γενικές διαπιστώσεις ως προς τη σχολική ξενόγλωσση εκπαίδευση

Το γενικό συμπέρασμα από την ανάλυση των ερευνητικών στοιχείων είναι ότι στο ελληνικό δημόσιο σχολείο, στο οποίο διδάσκονται υποχρεωτικά δύο ξένες γλώσσες από το Δημοτικό, οι μαθητές δεν αποκτούν το επίπεδο της γνώσης που η κοινωνία απαιτεί. Δεν εξασφαλίζεται στους Έλληνες μαθητές η γλωσσομάθεια, την οποία οι γονείς τους και οι ίδιοι θεωρούν επαρκή.

Επισημαίνεται ότι η ξένη γλώσσα είναι το μοναδικό μάθημα του σχολικού προγράμματος για το οποίο οι γονείς στέλνουν τα παιδιά τους σε «φροντιστήριο» από ολοένα και μικρότερη ηλικία και για πολλά χρόνια, ανεξάρτητα από την επίδοση που έχουν ή το βαθμό που παίρνουν στο μάθημα αυτό στο σχολείο. Επισημαίνεται επίσης πως παρόλη την οικονομική κρίση στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί στα Κέντρα Ξένων Γλωσσών η πελατεία της νηπιακής ηλικίας. Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει το εύρημα μελέτης του ΚΑΝΕΠ (Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της ΓΣΕΕ) ότι οι δαπάνες της ελληνικής οικογένειας για να στείλει τα παιδιά της να μάθουν ξένη γλώσσα εκτός σχολείου έχουν μείνει σχεδόν αναλλοίωτες μολονότι έχουν μειωθεί σημαντικά οι ετήσιες δαπάνες για τροφή (αγορές στα σουπερ μάρκετ).

Αναλυτικότερα:

1. Ενώ η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών στην Ελλάδα επιθυμεί οι μαθητές, ολοκληρώνοντας τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, να γνωρίζουν πολύ καλά την Αγγλική και να κατέχουν πιστοποίηση που να αποδεικνύει την υψηλή γλωσσομάθειά τους,⁸ καθώς επίσης και να συνεννοούνται ικανοποιητικά σε μια δεύτερη «ισχυρή» γλώσσα και τούτο να αποδεικνύεται από ένα πιστοποιητικό γλωσσομάθειας, οι επιθυμίες αυτές δεν ικανοποιούνται στο δημόσιο σχολείο.
2. Ενώ, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Έρευνα Γλωσσικών Ικανοτήτων (ΕΕΓΙ), η επίδοση των Ελλήνων μαθητών στο γυμνάσιο, ιδιαίτερα στην αγγλική γλώσσα, είναι υψηλότερη από ό,τι σε αρκετές άλλες ευρωπαϊκές χώρες, το επίπεδο γλωσσομάθειας, το οποίο επιθυμεί η ελληνική οικογένεια να έχουν

και την Αξιολόγηση Γλωσσομάθειας & ΥΠ.Π.Ε.Θ. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, 2013. (Η ελληνική εκδοχή της ίδιας μελέτης βρίσκεται στο http://gr.rcel.enl.uoa.gr/fileadmin/rcel.enl.uoa.gr/uploads/images/ESLC_GR_WEB.pdf και στο http://www.rcel.enl.uoa.gr/fileadmin/rcel.enl.uoa.gr/uploads/images/ESLC_EN_WEB.pdf η εκτενής αγγλική εκδοχή της.

⁶ Υπόεργο 1, με τίτλο «Διαμόρφωση Εκπαιδευτικής Πολιτικής για την Ξενόγλωσση Εκπαίδευση στην Ελλάδα» στο πλαίσιο της Πράξης «ΝΕΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: Η ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΣΕ ΠΡΩΙΜΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ». Βλ. <http://elp.enl.uoa.gr/>

⁷ Οι γλώσσες στις οποίες δείχνουν προτίμηση είναι η Γερμανική (27%), η Γαλλική (12%), η Ιταλική (10%), η Ισπανική (14%), η Πορτογαλική (4%), η Ρωσική (18%), η Κινεζική (9%) και η Αραβική (6%)

⁸ Το 76% των γονέων επιθυμεί τα παιδιά τους ολοκληρώνοντας την υποχρεωτική εκπαίδευση να έχουν επίπεδο B2 στην Αγγλική και ολοκληρώνοντας το Λύκειο να έχουν τουλάχιστον επίπεδο Γ1. Στη δεύτερη ξένη γλώσσα επιθυμούν να έχουν τα παιδιά τους ολοκληρώνοντας το σχολείο επίπεδο Β1.

τα παιδιά της, δεν κατακτιέται και τούτο διότι οι ώρες διδασκαλίας του ωρολογίου προγράμματος δεν επαρκεί.

3. Αποτέλεσμα της παραπάνω έλλειψης είναι να αναγκάζονται οι γονείς να καταβάλουν ιδιωτικές δαπάνες (ύψους περίπου 800.000 ευρώ ετησίως) για να παρακολουθήσουν τα παιδιά τους μαθήματα σε κέντρα ξένων γλωσσών. Στα έξοδα αυτά δεν περιλαμβάνονται οι ιδιωτικές δαπάνες για (α) αγορά βιβλίων που χρησιμοποιούνται στα κέντρα, (β) εξέταστρα ξένων πιστοποιητικών γλωσσομάθειας, (γ) ιδιαίτερα μαθήματα, (δ) δίδακτρα σε ιδιωτικά σχολεία. Επίσης, δεν περιλαμβάνονται οι πρόσθετες ιδιωτικές δαπάνες για τη δημόσια εκπαίδευση, όπως λ.χ. για την αγορά βιβλίων ξ.γ. του Λυκείου. Δεν περιλαμβάνονται και οι δημόσιες δαπάνες για τα βιβλία του Δημοτικού (Γαλλικής και Γερμανικής) από την ελεύθερη αγορά με ποσόν που ανέρχεται ετησίως στις 700.000 ευρώ περίπου. Σημειώνεται, τέλος, ότι η δαπάνη για την εκμάθηση ξ.γ. αντιπροσωπεύει την τρίτη πιο σημαντική δαπάνη των νοικοκυριών στην Ελλάδα και ότι, παρά την κρίση, η δαπάνη αυτή έχει μειωθεί ελάχιστα ενώ οι δαπάνες στα σούπερ μάρκετ έχουν μειωθεί σημαντικά!⁹
4. Ενώ η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών ασκεί επαρκώς και με συνέπεια τα διδακτικά τους καθήκοντα, το δημόσιο σχολείο αδυνατεί να ανταποκριθεί στο πάγιο αίτημα της ελληνικής οικογένειας, διότι οι ελάχιστες ώρες διδασκαλίας της ξένης γλώσσας δεν επιτρέπουν στον μαθητή να εξασφαλίσει το απαιτούμενο από την κοινωνία επίπεδο γλωσσομάθειας.¹⁰ Η διαπίστωση αυτή στηρίζεται σε στοιχεία από εκπαιδευτικές έρευνες και επιστημονικές μελέτες που τεκμηριώνουν πως υπάρχει πολύ υψηλός συσχετισμός μεταξύ των ωρών καθοδηγούμενης μελέτης και επιπέδου γλωσσομάθειας του μαθητή της ξένης γλώσσας. Σημαντικός συσχετισμός όμως υπάρχει και μεταξύ του επιπέδου γλωσσομάθειας και ευμενών συνθηκών μάθησης, όπως π.χ. ο μαθητής να έχει τη δυνατότητα να επιλέξει τη γλώσσα της αρεσκείας του, να του δίνεται η δυνατότητα εξάσκησης της γλώσσας που μαθαίνει σε ρεαλιστικές συνθήκες επικοινωνίας, να του παρέχεται το κατάλληλο διδακτικό υλικό, να προσαρμόζεται ο τρόπος διδασκαλίας στις ανάγκες του, κτλ.¹¹
5. Ενώ, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΕΓΙ, το 50% των Ελλήνων μαθητών που φοιτά στην Γ΄ Γυμνασίου έχει αποκτήσει επίπεδο γλωσσομάθειας μεταξύ Β1, -Β2 στην Αγγλική, το άλλο 50% έχει χαμηλό επίπεδο γλωσσομάθειας –επίπεδο το οποίο κυμαίνεται από Α1- έως Α2+. Η μεγάλη αυτή απόκλιση γλωσσομάθειας των μαθητών, που εντοπίζεται στην ίδια τάξη συχνά δε και στο ίδιο τμήμα, δεν παρουσιάζεται σε άλλες χώρες. Η ανομοιογένεια οφείλεται στην εξωσχολική ξενόγλωσση εκπαίδευση –φαινόμενο που δεν παρατηρείται σε κανένα άλλο μάθημα του σχολικού προγράμματος σπουδών και ειδικά από τόσο μικρή ηλικία. Βέβαια, σε πολλές άλλες χώρες το μάθημα της ξένης γλώσσας προσφέρεται ανεξάρτητα από την τάξη στην οποία φοιτά ο μαθητής. Το σχολείο προσφέρει

⁹ Ορισμένα από τα στοιχεία προέκυψαν από το έργο που υλοποιήθηκε στο RCeL (το Κέντρο Έρευνας για τις Ξένες Γλώσσες του ΕΚΠΑ) για την ξενόγλωσση πολιτική: βλ. <http://elp.enl.uoa.gr/>. Τα υπόλοιπα έχουν προκύψει από τις εκθέσεις του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΚΑΝΕΠ) της ΓΣΕΕ.

¹⁰ Σε έρευνα τύπου survey που έγινε το από το RCeL –το Κέντρο Έρευνας για τις Ξένες Γλώσσες του ΕΚΠΑ— κάτω από τις σημερινές συνθήκες εκπαίδευσης, το 82% των γονιών επιθυμούν ειδικά σε σχέση με την Αγγλική για τα παιδιά τους: να έχουν αποκτήσει πιστοποίηση επιπέδου Β2 (γνωστό ως “Lower”) ολοκληρώνοντας το γυμνάσιο. Ιδανικά όμως, θα ήθελαν να έχουν ήδη από την Γ΄ Γυμνασίου γνώσεις επιπέδου Γ1- ώστε ολοκληρώνοντας τη Β΄ Λυκείου να είναι εφικτή η απόκτηση του πιστοποιητικού επιπέδου Γ2 (Άριστη γνώση). Βέβαια, γνωρίζουν πως δύσκολα αυτοί οι στόχοι επιτυγχάνονται και δεν θα ήθελαν να αποτελούν προϋπόθεση για την αποφοίτηση των μαθητών από το Γυμνάσιο ή το Λύκειο.

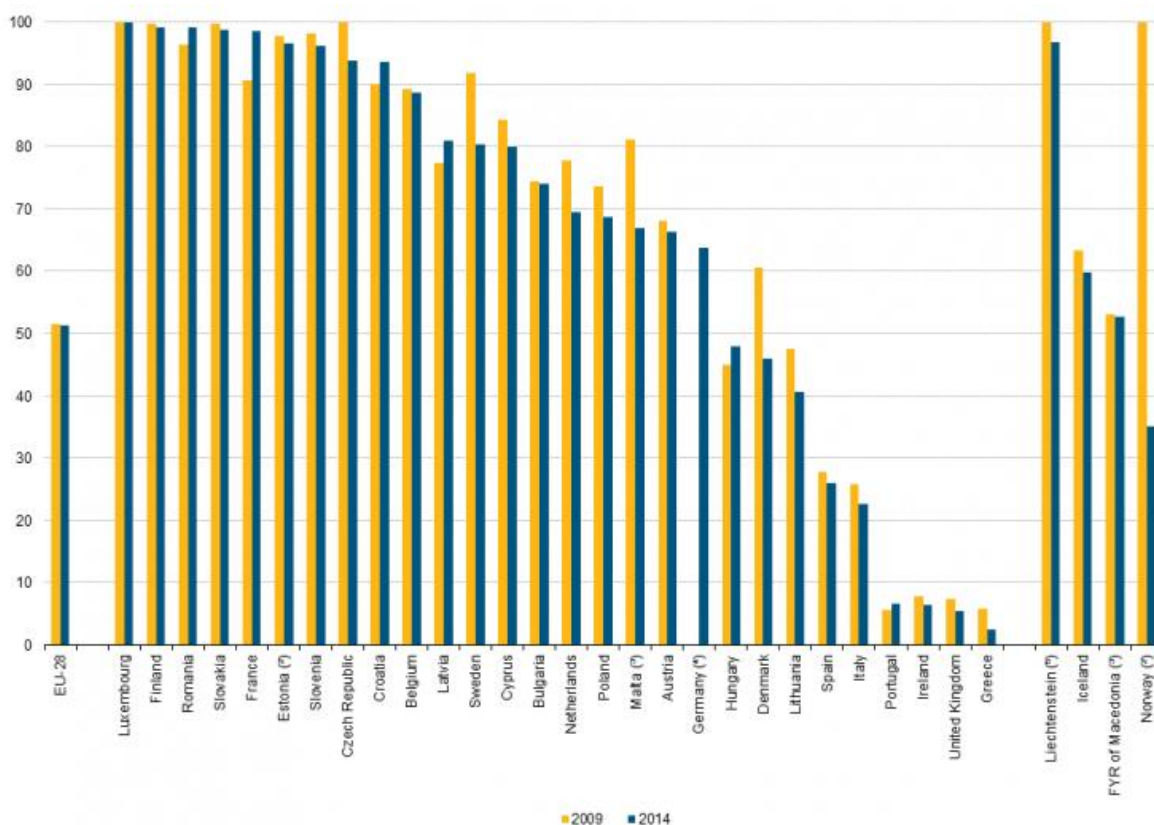
¹¹ Οι συνθήκες που έχουν αρνητικό συσχετισμό με την ξενόγλωσση εκπαίδευση στο ελληνικό σχολείο συζητούνται εκτενώς στην προαναφερθείσα μελέτη που αφορά την Ευρωπαϊκή Έρευνα Γλωσσικών Ικανοτήτων.

π.χ. μάθημα Ιταλικής επιπέδου B1 και οι μαθητές που έχουν τις απαραίτητες γνώσεις και επιθυμούν να πιστοποιηθούν στο τέλος της χρονιάς στο επίπεδο αυτό εγγράφονται στο μάθημα ανεξάρτητα από την τάξη στην οποία φοιτούν. Ας σημειωθεί ότι το ίδιο συμβαίνει σε αρκετά εκπαιδευτικά συστήματα ανά τον κόσμο και σε ορισμένα άλλα μαθήματα.

6. Σε σύγκριση με ξενόγλωσσους εκπαιδευτικούς αρκετών άλλων ευρωπαϊκών χωρών και καθηγητών πολλών άλλων γνωστικών αντικειμένων, οι Έλληνες εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών που διορίζονται στο ελληνικό σχολείο έχουν κάνει στη διάρκεια των προπτυχιακών τους σπουδών πρόγραμμα διδακτικής και παιδαγωγικής κατάρτισης. Ωστόσο πολύ συχνά, οι προσπάθειες που καταβάλλουν δεν έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα για τους εξής βασικούς λόγους: (α) σε αρκετές περιπτώσεις διδάσκουν σε τμήματα 25-30 μαθητών, οι οποίοι έχουν πολύ διαφορετικό επίπεδο γλωσσομάθειας μεταξύ τους, (β) εργάζονται σε σχολεία των οποίων οι υποδομές δεν επιτρέπουν τη διαφοροποιημένη διδασκαλία και υπηρετούν το συγκεντρωτικό μας σύστημα το οποίο δεν προωθεί τη διαφοροποιημένη διδασκαλία και μάθηση. Υπάρχουν, φυσικά, και οι εκπαιδευτικοί που έχουν πάψει να αγωνίζονται είτε διότι οι συνθήκες εργασίας τους είναι εξοντωτικές (π.χ. υπάρχουν εκπαιδευτικοί που πηγαينوέρχονται σε πέντε σχολεία για να καλύψουν το ωράριό τους) είτε διότι οι προσπάθειες που καταβάλλουν δεν επιβραβεύονται. Κατά συνέπεια, δεν έχουν κίνητρο να προσπαθήσουν και να δώσουν τον καλύτερό τους εαυτό.
7. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΕΓΙ, το επίπεδο γλωσσομάθειας των μαθητών στη δεύτερη ξένη γλώσσα, στο μεγαλύτερο ποσοστό των σχολείων της Ελλάδας και άλλων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι χαμηλό. Αυτό προκύπτει εν πολλοίς από το γεγονός ότι η διδασκαλία της δεύτερης ξένης γλώσσας αρχίζει, σε αρκετά κράτη-μέλη, από σχετικά μεγαλύτερη ηλικία σε σύγκριση με την πρώτη ξένη γλώσσα. Στην Ελλάδα, για τη διδασκαλία της δεύτερης ξένης γλώσσας προβλέπονται πολύ λιγότερες διδακτικές ώρες συγκριτικά με άλλα εκπαιδευτικά συστήματα. Η διδασκαλία μιας 2ης ξένης γλώσσας στο ελληνικό δημόσιο σχολείο παρουσιάζει και άλλες ιδιαιτερότητες:
 - (α) οι μόνες γλώσσες που προσφέρει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, εκτός της Αγγλικής, είναι η Γερμανική και η Γαλλική, ενώ σε άλλες χώρες της Ε.Ε. υπάρχει ποικιλία γλωσσικών επιλογών (με αρκετά δημοφιλείς γλώσσες την Ισπανική, τη Γερμανική, τη Γαλλική, τη Ρωσική και την Ιταλική)
 - (β) η εκμάθηση της 2ης ξένης γλώσσας δεν αποτελεί προσωπική επιλογή του μαθητή, αλλά εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα των εκπαιδευτικών με αποτέλεσμα, σε αρκετές περιπτώσεις, οι μαθητές να διδάσκονται ως 2η ξένη γλώσσα διαφορετική γλώσσα από αυτή που επέλεξαν.
8. Η διδασκαλία της πρώτης ξένης γλώσσας θεσμοθετήθηκε ως υποχρεωτικό μάθημα και στην Ελλάδα, όπως σε αρκετά άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από την Α' Δημοτικού και πραγματοποιείται για μία διδακτική ώρα (περίπου 40 λεπτά της ώρας). Κατά συνέπεια, η διδασκαλία διαμορφώνεται ως μια εκπαιδευτική διαδικασία *ευαισθητοποίησης* σε μια ξένη γλώσσα και όχι ως παροχή ευκαιριών εκμάθησής της, όπως στα άλλα εκπαιδευτικά ευρωπαϊκά συστήματα, στα οποία η διδασκαλία της γλώσσας που προσφέρεται στις πρώτες δύο τάξεις του Δημοτικού προβλέπεται στο ωρολόγιο πρόγραμμα για 3-5 διδακτικές ώρες.¹²

¹² Πολλές έρευνες που έχουν διενεργηθεί τα τελευταία χρόνια εντός και εκτός Ευρώπης καταδεικνύουν ότι όσο νωρίτερα ξεκινά η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας τόσο καλύτερα την μαθαίνει κάποιος και τόσο μεγαλύτερα είναι

9. Οι ώρες διδασκαλίας της ξένης γλώσσας στα περισσότερα κράτη του κόσμου και ειδικότερα στα ευρωπαϊκά αυξάνονται προοδευτικά. Η ξενόγλωσση εκπαίδευση αρχίζει με λιγότερες ώρες στο Δημοτικό (3-5 ώρες την εβδομάδα), αυξάνεται στο Γυμνάσιο και, στη συνέχεια, προστίθενται και άλλες ώρες στο Λύκειο. Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν προβλέπεται κάτι αντίστοιχο. Το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου προβλέπει περισσότερες ώρες στο Δημοτικό, λιγότερες στο Γυμνάσιο και ελάχιστες στο Λύκειο, όπως φαίνεται και στον πιο κάτω πίνακα,¹³ πηγή του οποίου είναι η EUROSTAT (2009-2014).

(*) Refer to the internet metadata file (http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/educ_uoe_enr_esms.htm).

(*) Data for 2008 instead of 2009.

(*) Data for 2010 instead of 2009.

(*) 2009: not available.

(*) Data for 2011 instead of 2009.

Source: Eurostat (online data codes: educ_thfrlan and educ_uoe_jang02), Unesco Institute for Statistics (UIS), OECD

Τα μεγαλύτερα προβλήματα της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης παρουσιάζονται στην ξενόγλωσση εκπαίδευση στα επαγγελματικά λύκεια (ΕΠΑΛ). Ενώ οι ξένες γλώσσες είναι απαραίτητες σε όλους τους επαγγελματικούς χώρους, οι ώρες διδασκαλίας που προσφέρονται είναι τόσο λίγες, τα προγράμματα σπουδών και το εκπαιδευτικό υλικό τόσο ακατάλληλο που είναι ουσιαστικά αδύνατον να μιλήσει κάποιος υπό τις σημερινές συνθήκες για ξενόγλωσση εκπαίδευση στο Επαγγελματικό Λύκειο, όπου

τα οφέλη ως προς τις σημαντικές γνωστικές δεξιότητες, καθώς και τις ικανότητες διαπολιτισμικής και διαγλωσσικής επίγνωσης που αναπτύσσονται.

¹³ Ο πίνακας απεικονίζει το ποσοστό των μαθητών που μαθαίνουν ξένες γλώσσες στο Γενικό Λύκειο (ΓΕΛ) στα κράτη-μέλη. Η Ελλάδα έχει αρνητική πρωτιά. Είναι τελευταία!

εμφανίζονται και άλλα σημαντικά προβλήματα. Για τον λόγο αυτό, θα ακολουθήσει ξεχωριστή μελέτη-έρευνα για τα προβλήματα της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στα ΕΠΑΛ.

10. Σε μεθοδική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών¹⁴ αποδεικνύεται πως ένα σημαντικό ποσοστό των νέων στην Ελλάδα αξιοποιεί την αγγλική γλώσσα συστηματικά εκτός σχολείου, με αποτέλεσμα να έχει αναπτύξει ποικίλους γραμματισμούς χρησιμοποιώντας την. Παράλληλα, στατιστική ανάλυση των δεδομένων από την ΕΕΓΙ υποστηρίζει την επιστημονική θέση ότι η «άτυπη» μάθηση της γλώσσας, βάσει των ευκαιριών που δίνονται στους μαθητές στο στενό και ευρύτερο περιβάλλον τους και κυρίως μέσα από το Διαδίκτυο, παίζει σημαντικό ρόλο στο επίπεδο γλωσσομάθειας που τελικά αποκτούν. Ωστόσο, η ελληνική σχολική ξενόγλωσση εκπαίδευση αξιοποιεί ελάχιστα έως καθόλου τις γνώσεις και επικοινωνιακές ικανότητες που αναπτύχθηκαν κατά την εξωσχολική χρήση της γλώσσας.
11. Η Ελλάδα είναι από τις ελάχιστες ευρωπαϊκές χώρες στις οποίες τα δημοφιλή πιστοποιητικά γλωσσομάθειας έχουν τόσο μεγάλη ισχύ. Αποτελούν *πειστήριο γνώσης* της γλώσσας για τους γονείς και τους ίδιους τους μαθητές, ενώ σε πολλές άλλες χώρες το πειστήριο είναι η χρήση αυτή καθαυτή και ο βαθμός που έχουν στο αντίστοιχο μάθημα στο σχολείο ή στο ΑΕΙ που φοιτούν. Όσο καλά και αν χρησιμοποιεί κάποιος τη γλώσσα στον τόπο μας, εάν δεν έχει ως *απόδειξη* ένα πιστοποιητικό είναι σχεδόν σαν να μην γνωρίζει τη γλώσσα και αυτό ίσως επειδή το πολύπλοκο πιστοποιητικό αποτελεί ένα είδος *διαβατηρίου* για εργασία και σπουδές, ενώ περιλαμβάνεται επίσης στο «προσοντολόγιο» του ΑΣΕΠ και συνιστά κριτήριο για ανέλιξη στον χώρο της εργασίας. Ωστόσο, μέχρι στιγμής η πιστοποίηση της γλωσσομάθειας –στο απαιτούμενο από την κοινωνία επίπεδο– δεν προσφέρεται ως αποτέλεσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας από το δημόσιο σχολείο.
12. Ένα από τα σημαντικά ευρήματα της ΕΕΓΙ αναφέρει ότι στην Ελλάδα γίνεται ελάχιστη χρήση των ΤΠΕ στο μάθημα της ξένης γλώσσας. Οι μαθητές συχνά χρησιμοποιούν την ψηφιακή τεχνολογία εκτός σχολείου αλλά όχι με σκοπό την εκμάθηση της ξένης γλώσσας στο πλαίσιο του σχολικού μαθήματος. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνει τα παράπονα των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών για τη δυσκολία που αντιμετωπίζουν να ενσωματώσουν τις ΤΠΕ στη διδασκαλία τους λόγω έλλειψης υλικοτεχνικής υποδομής στα σχολεία, κινήτρων και της σχετικής επιμόρφωσης.
13. Ενώ, σύμφωνα με την ΕΕΓΙ, η κινητικότητα, οι ανταλλαγές εκπαιδευτικών και μαθητών, καθώς και η συνεργασία μεταξύ σχολείων από διαφορετικές χώρες ενθαρρύνονται σε ολόκληρη την Ευρώπη και εκτός αυτής, δεδομένου ότι αποδεδειγμένα συμβάλλουν θετικά στην ανάπτυξη της γλωσσομάθειας και της διαπολιτισμικής επίγνωσης, στην Ελλάδα ένα συγκριτικά χαμηλό ποσοστό μαθητών και εκπαιδευτικών ή καθηγητών ξένων γλωσσών έχει την ευκαιρία να συμμετέχει σε σχολικές ανταλλαγές και συνεργασίες μεταξύ σχολικών κοινοτήτων. Οι κυριότεροι λόγοι φαίνεται να είναι το ιδιαίτερα συγκεντρωτικό εκπαιδευτικό μας σύστημα, καθώς και η παντελής έλλειψη επιβράβευσης της σχολικής μονάδας και των εκπαιδευτικών ή καθηγητών που συμμετέχουν σε έργα κινητικότητας και συνεργασίας. Τροχοπέδη, επίσης, αποτελεί και η χρονοβόρα και γραφειοκρατική διαδικασία συμμετοχής.

¹⁴ Rothoni, A. (2015). *The Everyday Literacy Practices in English of Teenagers Living in Greece: An Ethnographic Multiple Case Study*. Διδακτορική Διατριβή Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών: <http://www.enl.uoa.gr/metapyxiakes-spyodes/didaktoriki-ereyna/didaktorika-glossas-glwsologias.html>

Θετικές ενέργειες, εκκρεμότητες και βήματα επίλυσης προβλημάτων¹⁵

Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει θετικά βήματα από την πολιτεία για την αναβάθμιση της σχολικής ξενόγλωσσης εκπαίδευσης και συγκεκριμένα:

1. Υιοθετήθηκε νέο πρόγραμμα σπουδών για τις ξένες γλώσσες στην υποχρεωτική εκπαίδευση από το σχολικό έτος 2016-17. Το πρόγραμμα αυτό, γνωστό ως ΕΠΣ-ΞΓ ακολουθεί την ββαθμη κλίμακα γλωσσομάθειας του Συμβουλίου της Ευρώπης και περιλαμβάνει «ύλη» η οποία είναι εναρμονισμένη με τους δείκτες επικοινωνιακής ικανότητας του *Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες* και συνάδει απολύτως με τις προδιαγραφές για τις εξετάσεις που οδηγούν στην απόκτηση του ΚΠΓ.
2. Παράλληλα, σχεδιάστηκε και εφαρμόζεται ήδη νέος τρόπος αξιολόγησης των επικοινωνιακών ικανοτήτων των μαθητών, με δοκιμασίες κατανόησης γραπτού & προφορικού λόγου και παραγωγής γραπτού λόγου με στόχο την προετοιμασία των μαθητών για το ΚΠΓ.
3. Έγινε εισαγωγή της πρώτης ξένης γλώσσας από την Α΄ Δημοτικού σε ένα ενιαίο ολοήμερο σχολείο από το σχολικό έτος 2016-17 και εφαρμόζεται το ΠΕΑΠ (<http://rcel.enl.uoa.gr/peap>) – πρόγραμμα που υλοποίησε το Πανεπιστήμιο Αθηνών και βραβεύτηκε με το Ευρωπαϊκό Σήμα Γλωσσών.
4. Δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις (Ν. 4452/2017) για την ανάπτυξη μιας πολυγλωσσικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας για τη διενέργεια ηλεκτρονικής προσαρμοστικής εξέτασης για το ΚΠΓ με στόχο την πιστοποίηση της γλωσσομάθειας των μαθητών του δημόσιου σχολείου.
5. Στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενου από το ΕΣΠΑ (2010-2014) έργου σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε το ηλεκτρονικό σχολείο του ΚΠΓ που δίνει τη δυνατότητα δωρεάν προετοιμασίας για τις έντυπες εξετάσεις του ΚΠΓ.
6. Καταργήθηκε η «επάρκεια διδασκαλίας» για εκείνους που διαθέτουν απλώς Άριστη επάρκεια γλωσσομάθειας και όχι διδακτική και παιδαγωγική κατάρτιση (ΥΑ υπ' αρ. 6117/Α5, Αρ. Φύλλου 324/08-02-2017).
7. Έχουν αναπτυχθεί ποικίλα ψηφιακά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα μάθησης για τις ξένες γλώσσες, με πολλές πληροφορίες για τους ψηφιακούς πόρους στους οποίους μπορεί να έχει πρόσβαση κάθε εκπαιδευτικός, καθώς επίσης και τρόποι αξιοποίησης ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων και εφαρμογών για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας.
8. Έχει εγκριθεί χρηματοδότηση μέσω ΕΣΠΑ και προβλέπεται άμεσα να ξεκινήσει η επιμόρφωση Β επιπέδου των εκπαιδευτικών στη χρήση ΤΠΕ στο μάθημα της ξένης γλώσσας.
9. Σχεδιάζεται, με χρηματοδότηση μέσω ΕΣΠΑ, πρόγραμμα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ και αξιοποίηση προσεγγίσεων διαφοροποιημένης διδασκαλίας.
10. Η πολιτεία, διά στόματος της σημερινής ηγεσίας του ΥΠ.Π.Ε.Θ., υποστηρίζει την εκπαιδευτική αυτονόμηση της σχολικής μονάδας και για τις ξένες γλώσσες αυτό μπορεί να σημαίνει πως είναι δυνατόν να υπάρξουν ευκαιρίες διαφοροποιημένης εκπαίδευσης, δηλαδή να μπορούν

¹⁵ Τα προβλήματα που καταγράφονται και οι προτάσεις επίλυσής τους στηρίζονται σε έρευνες που έχουν διενεργηθεί στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων έργων που υλοποίησε το ΕΚΠΑ (2010-2014), αλλά και στο πλαίσιο μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών σε τμήματα ξένων γλωσσών και φιλολογιών του ΕΚΠΑ και του ΑΠΘ. Στηρίζονται επίσης σε καταγραμμένες απόψεις των σχολικών συμβούλων Αγγλικής, Γαλλικής και Γερμανικής, καθώς και σε εκθέσεις που έχουν καταθέσει ή/και δημοσιεύσει οι επιστημονικές ενώσεις των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών.

τα σχολεία ανά την Ελλάδα, σταδιακά, να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών τους.

Ειδικότερα:

1. Μέχρι πρότινος υπήρχε μια ασυνέπεια και ανακολουθία γλωσσοδιδακτικής στοχοθεσίας στην προσφερόμενη ξενόγλωσση υποχρεωτική εκπαίδευση, η οποία αποκαταστάθηκε με ένα πολύ θετικό βήμα εκ μέρους της πολιτείας. Με εισήγηση του ΙΕΠ, το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων υιοθέτησε το σχολικό έτος 2016-17 το νέο πρόγραμμα σπουδών (το ΕΠΣ-ΞΓ), στο πλαίσιο του οποίου περιγράφονται οι δείκτες γλωσσομάθειας που αναμένεται να έχει κάποιος για να θεωρηθεί επαρκής χρήσης της ξένης γλώσσας στο Χ επίπεδο. Επίσης, αναφέρεται το επίπεδο στο οποίο μπορεί να στοχεύσει η ξενόγλωσση εκπαίδευση στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο (βάσει των ωρών που προσφέρονται στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου). Ωστόσο:
 - 1.1 Υπάρχει ανάγκη παρακολούθησης και μέτρησης των αποτελεσμάτων εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ σε σημαντικό δείγμα σχολείων ανά την Ελλάδα με βάση τα οποία θα πρέπει να σχεδιαστούν μέτρα βελτίωσης της εφαρμογής.
 - 1.2 Στη βάση των αποτελεσμάτων αξιολόγησης των σχολικών εγχειριδίων από το ΙΕΠ (στο πλαίσιο του έργου «Νέο Σχολείο») και ανατροφοδότηση από τις Ενώσεις Καθηγητών Αγγλικής, γαλλικής και Γερμανικής, καθώς και από τους σχολικούς συμβούλους των γλωσσών αυτών, είναι ανάγκη να αντικατασταθούν εγχειρίδια που έχουν κριθεί ακατάλληλα, αλλά και να εκπονηθούν εγχειρίδια για να αντικαταστήσουν εκείνα που αγοράζει το κράτος από την ελεύθερη αγορά –πράγμα που αποτελεί σημαντική δαπάνη από τον κρατικό προϋπολογισμό. Για παράδειγμα, τα σχολικά εγχειρίδια Γαλλικής και Γερμανικής για την Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού στοιχίζουν στο κράτος 600.000-700.000 ευρώ ετησίως για το καθένα.
2. Το νέο πρόγραμμα σπουδών (το ΕΠΣ-ΞΓ) είναι *ενιαίο* για το Δημοτικό και το Γυμνάσιο, *κοινό* για όλες τις γλώσσες που προσφέρει το σχολείο σήμερα και αυτές που μπορεί να προσφέρει στο μέλλον, ενώ προσδιορίζει το επίπεδο γλωσσομάθειας στην Α΄ και Β΄ γλώσσα στο οποίο μπορεί να φτάσουν οι μαθητές με βάση τις ώρες διδασκαλίας που προβλέπει το ωρολόγιο σχολικό πρόγραμμα. Έτσι:
 - 2.1 Λύνεται το πρόβλημα της ασυνέπειας και ανακολουθίας της εκπαιδευτικής διαδικασίας που υπήρχε από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο –τουλάχιστον για την Α΄ γλώσσα (τα Αγγλικά). Δεν αντιμετωπίζεται όμως το πρόβλημα της Β΄ ξένης γλώσσας επειδή η λύση αυτού του προβλήματος απαιτεί το να έχει το δικαίωμα αλλά και το κίνητρο να συνεχίσει ο μαθητής στο Γυμνάσιο τη Β΄ ξένη γλώσσα που ξεκίνησε στο Δημοτικό.
 - 2.2 Έγινε το πρώτο βήμα για την σύνδεση του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας με το περιεχόμενο της διδασκαλίας στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο, αφού η «ύλη» του ΕΠΣ-ΞΓ είναι στοιχισμένη με τους δείκτες γλωσσομάθειας των εξετάσεων και τις προδιαγραφές του ΚΠΓ.
 - 2.3 Δίνεται πλέον η δυνατότητα να προσφέρονται και άλλες γλώσσες στο σχολείο όταν αυτό είναι δυνατόν, χωρίς πρόσθετο κόστος για την εκπόνηση νέων προγραμμάτων σπουδών και χωρίς να χρειάζεται να δαπανηθούν πρόσθετες ανθρωποώρες.
3. Το ΕΠΣ-ΞΓ έχει εκπονηθεί με τη λογική που επικρατεί και σε πολλές άλλες χώρες του κόσμου έτσι ώστε να δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να παρακολουθούν μαθήματα γλώσσας σε τμήματα ανάλογα με το επίπεδο γλωσσομάθειάς τους. Η εφαρμογή του δεν απαιτεί τη δημιουργία τμημάτων με ομοιογένεια επιπέδου γλωσσομάθειας, αλλά η εξασφάλιση τους:
 - 3.1 Θα αποτελέσει ένα ακόμη βήμα προς την κατεύθυνση της σύνδεσης της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης με την πιστοποίηση της γλωσσομάθειας.

- 3.2 Θα δημιουργήσει θετικές συνθήκες για την εκμάθηση της γλώσσας στο σχολείο, ενώ η ανομοιογένεια δημιουργεί αρνητικές συνθήκες.
4. Η οικονομική κρίση στον τόπο, αποφάσεις κατανομής του σχολικού χρόνου χωρίς τη συστηματική επιστημονική μελέτη των κοινωνικών αναγκών και η μη ορθολογική αξιοποίηση των ανθρώπινων πόρων προς όφελος των μαθητών έχουν ως αποτέλεσμα από τη σχολική χρονιά 2016-2017 στο δημόσιο σχολείο:
- 4.1 Να μειωθούν οι ώρες διδασκαλίας των ξένων γλωσσών –τόσο της Α΄ ξένης γλώσσας (τα Αγγλικά), όσο και της Β΄ ξένης γλώσσας (Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά).
- 4.2 Να εκδοθεί Υ.Α. που δυσχεραίνει την κατανομή των μαθητών σε τμήματα αρχαρίων και προχωρημένων στα Αγγλικά στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου.
- 4.3 Να καταργηθεί (με την ίδια Υ.Α.) η ελεύθερη επιλογή της Β΄ ξένης γλώσσας στα δημοτικά και να αντικατασταθεί από την πλειοψηφική επιλογή της.
- 4.4 Να προσφέρονται ουσιαστικά μόνο τα Γαλλικά και τα Γερμανικά ως Β΄ ξένη γλώσσα, αφού τα Ιταλικά προσφέρονται σε πολύ λίγες σχολικές μονάδες και με τρόπο που δημιουργούνται προβλήματα ασυνέχειας στην εκμάθηση μιας γλώσσας, ενώ τα Ισπανικά δεν προσφέρονται καθόλου. Επειδή το κόστος της συμπερίληψης και άλλων γλωσσών είναι μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μεγάλο (αν και μπορεί η συμπερίληψη σημαντικών για την αγορά γλωσσών όπως η Ισπανική και η Ρωσική να είναι μακροπρόθεσμα προς όφελος της οικονομίας) το ΥΠ.Π.Ε.Θ. θα μπορούσε να ζητήσει σχετική πρόταση από την Γνωμοδοτική Επιτροπή του ΙΕΠ ή να αναθέσει σε μια ad hoc ειδική ομάδα εργασίας να μελετήσει το ζήτημα και να καταθέσει την πρότασή της.
5. Η γλωσσοδιδασκτική στοχοθεσία στο σχολείο εξακολουθεί να διέπεται από ασυνέχεια/ασυνέπεια και ανακολουθία μεταξύ Γυμνασίου και Λυκείου, αφού σε ό,τι αφορά την Αγγλική γλώσσα η κατανομή των μαθητών σε τμήματα στο Λύκειο δεν γίνεται με βάση το επίπεδο γλωσσομάθειας ενώ η διδασκαλία της Γαλλικής ή Γερμανικής ξεκινά σε κάποιες περιπτώσεις πάλι από την αρχή. Και τούτο επειδή δεν έχει εκσυγχρονιστεί το πρόγραμμα σπουδών ξένων γλωσσών του Λυκείου, το οποίο θα έπρεπε να έχει ήδη εκπονηθεί ως συνέχεια του ΕΠΣ-ΞΓ της υποχρεωτικής εκπαίδευσης -κοινό για όλες τις γλώσσες- με περιγραφές των δεικτών γλωσσομάθειας του επιπέδου Γ1+Γ2 και να ορίζει ποιο είναι το ανώτερο και κατώτερο επίπεδο γλωσσομάθειας στο οποίο αναμένεται να φτάνουν οι μαθητές σε σχέση αφενός μεν με τις ώρες που έχουν διδαχτεί στις προηγούμενες βαθμίδες (Δημοτικό και Γυμνάσιο, αφετέρου δε με τις ώρες διδασκαλίας στο Λύκειο.
6. Η ξενόγλωσση εκπαίδευση στο Λύκειο είναι ελλιπής αφού οι ξένες γλώσσες προσφέρονται ελάχιστες ώρες την εβδομάδα τόσο στο Γενικό Λύκειο (ΓΕΛ) όσο και στο Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ.) και χωρίς σχεδιασμό. Για τη διδασκαλία στο ΓΕΛ δεν έχουν εκπονηθεί εγχειρίδια και το μάθημα της ξένης γλώσσας είναι ιδιαίτερα υποβαθμισμένο προπαντός στην Β΄ και Γ΄ Λυκείου. Ακόμη πιο υποβαθμισμένη είναι και η διδασκαλία της ξένης γλώσσας στο ΕΠΑΛ με εντελώς ακατάλληλα εγχειρίδια μολονότι στο ΕΠΑΛ η ανάγκη για ξενόγλωσση εκπαίδευση είναι απαραίτητη για παιδαγωγικούς και κοινωνικούς λόγους αλλά και για λόγους καθαρά πρακτικούς.
7. Τα σημαντικότερα προβλήματα στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών παρουσιάζονται στο Επαγγελματικό Λύκειο, για το οποίο θα κατατεθεί χωριστή μελέτη, την οποία έχει αναλάβει ως εργασία η Επιτροπή Ξενόγλωσσης Εκπαίδευσης του ΙΕΠ. Η μελέτη θα καταλήξει σε προτάσεις που αφορούν το πρόγραμμα σπουδών, τα εκπαιδευτικά υλικά και τον αριθμό γλωσσών που είναι σκόπιμο να προσφέρονται.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΙΕΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ & ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Βασιλική (Μπέση) Δενδρινού

Ομότιμη Καθηγήτρια του ΕΚΠΑ, όπου υπηρέτησε –στο Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, τον Τομέα Γλώσσας-Γλωσσολογίας— από το 1976. Είναι Διευθύντρια του Κέντρου Έρευνας RCeL του Πανεπιστημίου Αθηνών (www.rcel.enl.uoa.gr) το οποίο και ίδρυσε το 2004. Με σημαντικό ερευνητικό έργο στον χώρο της κριτικής παιδαγωγικής για την ξενόγλωσση εκπαίδευση, τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν κυρίως στις πρακτικές διδακτικής της ξένης γλώσσας και στις πολιτικές τους διαστάσεις. Έχει παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στην Ελλάδα και έχει γίνει γνωστή και στο εξωτερικό για την πολιτική αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν τις γλώσσες στην εκπαίδευση. Από το 2003 παίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του εθνικού συστήματος εξετάσεων ξένων γλωσσών για την απόκτηση του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ) και είναι Πρόεδρος της Κεντρικής Εξεταστικής Επιτροπής του ΚΠΓ. Επίσης, είναι Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Πλατφόρμας της Κοινωνίας των Πολιτών για την Πολυγλωσσία (<http://ecspm.org>). Πρόσθετες πληροφορίες <http://rcel.enl.uoa.gr/dendrinos/>

Αικατερίνη (Ρινέττα) Κιγισιόγλου-Βλάχου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας στη Διδακτική Ξένων Γλωσσών στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας στο Α.Π.Θ. Από το 2013 έχει τη διεύθυνση του «Εργαστηρίου Διδακτικής Ζωντανών Γλωσσών» (LDL) του Τομέα Γλωσσολογίας και Διδακτικής του οικείου Τμήματος. Η έρευνα και οι δημοσιεύσεις της εστιάζουν στον σχεδιασμό προγραμμάτων σπουδών και μαθησιακού υλικού, σε ζητήματα διδακτικής των γλωσσών-πολιτισμών και κατάρτισης των καθηγητών της γαλλικής. Είναι συντονίστρια της Θεματικής Ενότητας «Η Διδασκαλία της Γαλλικής στην Α/θμια Εκπαίδευση» του Ε.Α.Π. (2008). Είναι Αντιπρόεδρος της Κεντρικής Εξεταστικής Επιτροπής του ΚΠΓ, υπεύθυνη της επιμόρφωσης των αξιολογητών γαλλικής του ΚΠΓ και επιστημονική υπεύθυνη για τα θέματα εξετάσεων της γαλλικής γλώσσας. Οι τελευταίες δημοσιεύσεις της περιλαμβάνουν τα βιβλία *Une compétence c'est... Réflexions didactiques* (2012, Εκδόσεις Συμμετρία) και *Η πράξη λόγου στα ψηφιακά περιβάλλοντα* (σε συνεργασία με τον Π. Αρβανίτη, 2013, Εκδόσεις Παπαζήση).

ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Αγγελική Αλεξοπούλου

Επίκουρη Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας της Ισπανικής Γλώσσας στο Τμήμα Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ. Έχει εκδώσει το βιβλίο *Análisis de errores en la interlengua de aprendientes griegos de español* (Madrid: Ediciones del Orto, 2005) και έχει προσαρμόσει στα ελληνικά σε συνεργασία με την Μαρία Τσώκου την γραμματική για Έλληνες σπουδαστές της ισπανικής *Universo gramatical*. Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά της Ισπανίας και της Λατινικής Αμερικής και έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια (Ισπανία, Γαλλία, Ελλάδα). Επίσης, έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα και στην ομάδα Εμπειρογνομόνων στο πλαίσιο του προγράμματος «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ». Είναι Συντονίστρια της Θεματικής Ενότητας «Εκμάθηση της Ισπανικής Γλώσσας. Επίπεδο Ι» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και υπεύθυνη της επιμόρφωσης των βαθμολογητών του ΚΠΓ και επιστημονική υπεύθυνη για την ισπανική γλώσσα. Επίσης είναι μέλος της Κεντρικής Εξεταστικής Επιτροπής (ΚΕΕ) του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ) και της Επιστημονικής Επιτροπής Ξένων Γλωσσών του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Αντώνης Βεντούρης

Επίκουρος Καθηγητής Διδακτικής των Γλωσσών στο Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Α.Π.Θ. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται σε θέματα αξιολόγησης στην ξενόγλωσση κατάρτιση και ειδικότερα κατασκευής γλωσσικών δοκιμασιών καθώς και μελέτης και ανάλυσης των αποτελεσμάτων τους. Είναι μέλος της ΚΕΕ του ΚΠΓ, επιστημονικός υπεύθυνος για την Ιταλική Γλώσσα και μέλος της Επιτροπής Ξενόγλωσσης Εκπαίδευσης

του ΙΕΠ. Έχει αναλάβει επίσης την επιστημονική ευθύνη του Ερευνητικού Προγράμματος με τίτλο «Μελέτη Μοντέλων Διδασκαλίας και Επιμόρφωσης Καθηγητών Ξένων Γλωσσών» που υλοποιείται σε συνεργασία των Πανεπιστημίων ΑΠΘ και Ca' Foscari της Βενετίας. Εργασίες του έχουν παρουσιαστεί στην Ελλάδα, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Κύπρο και τη Ρουμανία. Έχει δημοσιεύσει τρεις μονογραφίες και έχει επιμεληθεί πέντε συλλογικά έργα σχετικά με τη διδασκαλία της ιταλικής και την παιδαγωγική. Άρθρα του έχουν δημοσιευτεί σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά σε θέματα σχετικά με την εκπαιδευτική αξιολόγηση και την παιδαγωγική.

Δάφνη Βηδενμάιερ

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ. Σπούδασε Γλωσσολογία και Διδακτική στην Ελλάδα, τη Γερμανία και την Αυστρία. Είναι Διδάκτορας του Πανεπιστημίου Αθηνών στον Τομέα της θεωρητικής και συγκριτικής γλωσσολογίας. Οι δημοσιεύσεις της περιλαμβάνουν βιβλίο για την αξιολόγηση της γερμανικής ως ξένης γλώσσας (DaF Testen), βιβλίο για την ετερογένεια στη μαθησιακή διαδικασία (Ετερογένεια στη μαθησιακή διαδικασία- Σχεδιάζοντας το μάθημα των γερμανικών), διδακτικό υλικό για τη διαφοροποιημένη μάθηση και σειρά άρθρων που αφορούν τους επιστημονικούς τομείς της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας και της Διδακτικής των ξένων γλωσσών σε ελληνικά και ξένα περιοδικά. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα κινούνται κυρίως στους τομείς της κατάκτησης της ξένης γλώσσας, της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης εκπαιδευτικών και της αξιολόγησης της γλωσσομάθειας. Είναι Διευθύντρια Σπουδών στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Διδακτικής της γερμανικής Γλώσσας του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Η Δάφνη Βηδενμάιερ συμμετέχει στο Πρόγραμμα για την αξιολόγηση και πιστοποίηση της γερμανικής ως ξένης γλώσσας (Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας) και είναι επιστημονική υπεύθυνη για την επιμόρφωση εξεταστών και βαθμολογητών της γερμανικής γλώσσας.

Αλεξία Γιαννακοπούλου

Πτυχιούχος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ, κάτοχος του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Εξειδίκευσης Καθηγητών Αγγλικής του ΕΑΠ και Διδάκτωρ Φιλοσοφίας του τομέα Πολιτιστικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Koblenz-Landau, Γερμανία. Έχει εργαστεί ως καθηγήτρια αγγλικής στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα σε όλες τις βαθμίδες, ενώ από το 2013 είναι Σχολική Σύμβουλος Αγγλικής γλώσσας στη Δ' Δ/ση Αθήνας. Έχει διδάξει μαθήματα στο τμήμα Αγγλικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Koblenz-Landau και του Πανεπιστημίου Αθηνών και από το 2011 διδάσκει στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του ΕΑΠ. Ήταν μέλος της συγγραφικής ομάδας που εκπόνησε το εκπαιδευτικό υλικό για το Πρόγραμμα Εκμάθησης Αγγλικής στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία (ΠΕΑΠ), ενώ έχει συμβάλει στην συγγραφή σχολικών εγχειριδίων. Συνεργάζεται με το RCeL --το Κέντρο Έρευνας για τη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών και την Αξιολόγηση Γλωσσομάθειας του ΕΚΠΑ—ενώ το 2016 υπηρέτησε ως μέλος της Επιτροπής Ξένων Γλωσσών του ΙΕΠ.

Ευδοκία (Κία) Καραβά

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στον Τομέα Γλώσσας-Γλωσσολογίας του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ. Έχει διδακτορικό τίτλο σπουδών από το Πανεπιστήμιο Warwick της Αγγλίας όπου δίδαξε επί σειρά ετών στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα εξειδίκευσης του Κέντρου για την Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών Αγγλικής. Είναι Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του Προγράμματος Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας του ΤΑΓΦ και επιστημονική υπεύθυνη του μαθήματος «Πρακτική Άσκηση στη Διδακτική της Αγγλικής» και του προγράμματος «Εκπαίδευση Μεντόρων». Είναι μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας και αναπληρώτρια διευθύντρια του Κέντρου Έρευνας για τη Διδασκαλία και Αξιολόγηση Ξένων Γλωσσών (RCeL) του ΤΑΓΦ και υπήρξε επιστημονική υπεύθυνη του προγράμματος επιμόρφωσης για την Διδασκαλία της Αγγλικής σε μικρές ηλικίες (ΠΕΑΠ). Ήταν επίσης υπεύθυνη του προγράμματος επιμόρφωσης για την πιλοτική εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ, και για το πρόγραμμα επιμόρφωσης των αξιολογητών του ΚΠΓ για τα Αγγλικά. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στο χώρο της επιμόρφωσης ξενόγλωσσων εκπαιδευτικών (μέσω δια ζώσης, εξ αποστάσεως και ηλεκτρονικής μάθησης προγραμμάτων) και της ανάπτυξης και αξιολόγησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Γιάννα Κερκίνοπούλου

Σπούδασε Γερμανική Φιλολογία, Φιλοσοφία και Παιδαγωγικά στο Πανεπιστήμιο του Μύνστερ της Γερμανίας και στο ΑΠΘ, όπου έκανε και μεταπτυχιακές σπουδών στις Επιστήμες της Γλώσσας και της Επικοινωνίας των Τιμημάτων

Γαλλικής, Γερμανικής, Ιταλικής γλώσσας και Φιλολογίας και τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών με εξειδίκευση τη Διδακτική των Γλωσσών. Εργάστηκε 11 χρόνια στο Γερμανικό Ινστιτούτο Γκαίτε Θεσσαλονίκης και τα καλοκαίρια σε Ινστιτούτα Γκαίτε στη Γερμανία. Από το 1998 υπηρετεί στη δημόσια εκπαίδευση, τα τελευταία 10 χρόνια ως Σχολική Σύμβουλος Γερμανικής με 13 περιοχές ευθύνης. Έχει συμμετάσχει σε ομάδες εκπόνησης εκπαιδευτικών λογισμικών για τη Γερμανική γλώσσα, του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών για τη διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών, του Οδηγού Εκπαιδευτικού, του Προγράμματος Σπουδών για τα ΕΠΑΛ, βιβλίου και άρθρων. Συμμετέχει σε έρευνες, επιμορφώσεις και συνέδρια εντός κι εκτός της χώρας.

Μαριάνθη Κοταδάκη

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1961. Είναι πτυχιούχος του τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και μιλά Αγγλικά και Γαλλικά. Μετά από 17ετή διδακτική υπηρεσία σε στρατιωτικές σχολές και σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, υπηρετεί ως Σχολική Σύμβουλος της Αγγλικής Γλώσσας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Έχει διατελέσει μέλος της διοικούσας επιτροπής του διεθνούς οργανισμού European Language Network (ICC), μέλος της Κεντρικής Εξεταστικής Επιτροπής του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ), συντονίστρια του Γραφείου Ι.Π.Ο.Δ.Ε. Πατρών και Προϊσταμένη Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Δ.Ε. Έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών και έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει επιμορφωτικά προγράμματα μεικτής μάθησης. Έχει υπηρετήσει ως επιμορφώτρια στα Π.Ε.Κ. Δυτικής Ελλάδας και ως πολλαπλασιαστριά και επιμορφώτρια των αξιολογητών του ΚΠΓ. Έχει συμμετάσχει σε ποικίλα εθνικά και διεθνή συνέδρια και έχει δημοσιεύσει άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων. Επίσης, έχει δημιουργήσει διαδικτυακό επιστημονικό περιοδικό με σκοπό την προώθηση των παιδαγωγικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας. Το 2006 βραβεύτηκε με το Ευρωπαϊκό Σήμα Γλωσσών και το 2012 με το βραβείο του διαγωνισμού Αριστεία και Καινοτομία στην Εκπαίδευση.

Στέλιος Μαρκαντωνάκης

Πτυχιούχος του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ, μετά τις μεταπτυχιακές σπουδές του στη Διδακτική της Γαλλικής Γλώσσας στο ΕΑΠ, εκπονεί διδακτορική διατριβή στο ΕΚΠΑ με θέμα την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην κατάρτιση των φοιτητών-μελλοντικών καθηγητών Γαλλικής. Εργάστηκε ως εκπαιδευτικός ξένων γλωσσών στην ιδιωτική εκπαίδευση από το 1992 έως το 1998, όταν και διορίστηκε, μέσω του διαγωνισμού του ΑΣΕΠ, στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Από τότε έως το 2012 υπηρέτησε σε σχολικές μονάδες, Γυμνάσια, Γεν. Λύκεια, και ΕΠΑΛ, ως εκπαιδευτικός Γαλλικής Γλώσσας κλ. ΠΕ 05. Από το 2012 υπηρετεί ως Σχολικός Σύμβουλος Γαλλικής. Υπήρξε μέλος της Ομάδας εκπόνησης ψηφιακού μαθησιακού υλικού για τα Γαλλικά (Ψηφιακό Σχολείο) καθώς και της Ομάδας αξιολόγησης διδακτικών εγχειριδίων. Συμμετείχε επίσης ως εμπειρογνώμων στην εκπόνηση του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ) και ως επιμορφωτής των καθηγητών ξένων γλωσσών κατά την πιλοτική εφαρμογή ΕΠΣ-ΞΓ και διετέλεσε μέλος της Επιτροπής Ξένων Γλωσσών του ΙΕΠ το έτος 2016.

Βασιλική (Μπέσσυ) Μητσικοπούλου

Είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ. Διδάσκει επίσης στο online πρόγραμμα του Τμήματος Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας στο University of Massachusetts, Boston στις ΗΠΑ και είναι μέλος ΣΕΠ στο ΕΑΠ. Στα επιστημονικά και ερευνητικά της ενδιαφέροντα συγκαταλέγονται η εκπαιδευτική και εφαρμοσμένη γλωσσολογία, η κριτική ανάλυση λόγου, οι νέες τεχνολογίες στη γλωσσική εκπαίδευση και οι θεωρίες και πρακτικές του γραπτού λόγου. Είναι υπεύθυνη του Κέντρου Αυτοεκπαίδευσης και Παραγωγής Εκπαιδευτικού Υλικού του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας και έχει συμμετάσχει σε διάφορα ερευνητικά και ευρωπαϊκά έργα. Επί σειρά ετών ήταν Θεματική Σύμβουλος για την αγγλική γλώσσα και μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας. Επίσης ήταν Συντονίστρια της Ομάδας Αγγλικής του Έργου «Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα, Διαδραστικά Βιβλία και Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων» του ΙΤΥΕ Διόφαντος (2011-2015), Επιστημονική Υπεύθυνη στο Υποέργο «Σύνδεση του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας με την Εκπαίδευση» (2011-2015) στο πλαίσιο του οποίου δημιουργήθηκε το ηλεκτρονικό σχολείο

του ΚΠΓ και Συντονίστρια της Ομάδας Αγγλικής του Έργου για τη δημιουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας ψηφιακών διδακτικών σεναρίων «Αίσωπος» του ΙΕΠ (2015-2016).

Χαΐδω Νάτση

Πτυχιούχος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ, συνέχισε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στις Επιστήμες της Γλώσσας με κατεύθυνση στη Διδακτική της γαλλικής γλώσσας και πολιτισμού στο Πανεπιστήμιο Paul-Valéry, Montpellier III της Γαλλίας και στη συνέχεια στις Επιστήμες της Αγωγής στο Ε.Α.Π. Εργάστηκε ως μέλος ΣΕΠ στην «Μεταπτυχιακή Ειδίκευση Καθηγητών Γαλλικής Γλώσσας» του Ε.Α.Π. και δίδαξε στο Τ.Ε.Ι. Ηπείρου. Πιστοποιήθηκε και παρείχε εκπαιδευτικό έργο ως Εκπαιδεύτρια Εκπαιδευτών Ενηλίκων και ως Επιμορφώτρια Β΄ στο «Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης». Σχεδίασε και υλοποίησε επιμορφωτικά προγράμματα με τη μεθοδολογία της Συνδυαστικής μάθησης και την αξιοποίηση της πλατφόρμας Open eClass και moodle. Πραγματοποίησε επισκέψεις μελέτης σε σχολεία και φορείς εκπαίδευσης στη Γαλλία, Ισπανία, Σουηδία, Κύπρο και στο Βέλγιο. Συμμετείχε ως εμπειρογνώμων σε εργαστήρια στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών και στο ΙΕΠ για την ανάπτυξη μεθοδολογίας και δειγματικών σεναρίων για τα Γαλλικά.

Αντιγόνη Μέλισσα Ίρις Χατζηϊωάννου

Πτυχιούχος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και κάτοχος ΜΔΕ του ΕΑΠ, με ειδίκευση στη διδακτική της Γερμανικής. Έχει επίσης ολοκληρώσει το Πρόγραμμα «Ειδική Αγωγή – Μαθησιακές Δυσκολίες /Δυσλεξία» του Κέντρου Μελέτης Ψυχοφυσιολογίας και Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Τμήματος του ΕΚΠΑ. Έχει εργαστεί ως καθηγήτρια γερμανικής γλώσσας στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα από το 1984. Από το 2012 είναι Σχολική Σύμβουλος με έδρα την Περ. Πειραιά, και περιοχές ευθύνης την Δ΄ Αθήνας, τις Κυκλάδες και την Δωδεκάνησο. Έχει συγγράψει με τον Günther Storch το βιβλίο “Kontrast” (Deutscher Aussprachekurs für Griechen), το οποίο βασίζεται στη συγκριτική φωνολογία μεταξύ των Ελληνικών και των Γερμανικών και συνοδεύεται από ηχητικό αρχείο (1994, ISBN-960-7142-19-5). Από το 2012 συμμετέχει στον σχεδιασμό και τη συγγραφή εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της γερμανικής, ενώ συντονίζει και πραγματοποιεί επιμορφωτικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς της Γερμανικής και άλλων ειδικοτήτων. Είναι εξετάστρια και βαθμολογήτρια του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας και μέλος της Επιτροπής Ξένων Γλωσσών του ΙΕΠ του 2016.